

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ad Iesuitarvm Assertionēs, Ex Epistola Priori Divi Pavli ad
Timotheum, in Schola Dilingana disputatas, quibus totum
Papatum stabilire conati sunt, pia responsio**

**Bidembach, Wilhelm
Osiander, Lucas**

Tvbingæ

VD16 B 5358

Habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36892

IESUITÆ.

Habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.

Nullas hinc Apostatae, vel illorum Patroni, quamvis maxime conentur, offundere tenebras valent. Nam si disertis verbis in statu damnationis esse pronunciantur vidua, quæ contra votum vel promissionem castitatis nupturiebant, quid de illis statuendum est, qui in sacrilego contubernio (quod ipsi matrimonium appellant) prodita fide quam Deo dederunt, & omni regione conculcata, aliquanto tempore vixerunt. In hunc modum esse verba hæc accipienda, præterquam quod ex Apostoli proposito & verbis euincitur, testantur ex Latinis Patres, qui Concilio Carthaginensi quarto, & qui Toletano eisdem quarto interfuerunt: restantur Ambrosius, Hieronymus, Gelasius Pontifex, Augustinus, eiusque discipulus Primasius, Anselmus, Beda, Sedulius & Haymo: ex Græcis vero Athanasius, Basilus, Chrysostomus, Epiphanius, Theophylactus, Oecumenius & Theodoretus, denique omnes Catholici Patres, qui occasione aliqua verba hæc exposuerunt. Eant iam heretici, & singularum dictionum quantum libuerit varias enumerent acceptiones: ex horum enim quos regulimus sententia, per hoc modo promissio vel professio, vel pactum, vel votum castitatis intelligitur, quemadmodum per idem verbum condemnatio, ex quibus consequitur, verbum idem esse quod violare, vel irritum facere.

III.
Concil. Char. 4. ca. 104. Toletan. 4. c. 55. Hieron. lib. 1. aduers. Ios. vi. & in Ezechia elem. ca. 44. Gelas. decr. 23. August. de sancta virginitate. c. 23. & de adulter. coniug. lib. 2. ca. 12. & in Psal. 75. Athanas. libr. de virginitate. Basilus de virginitate. c. 55. Epiph. hæret. rel. 48. Reliqui in hunc locum.

RESPONSIO.

Y ij

Quia

Quia sibi ipsi Iesuitæ in hac thesi permiserunt
 dicere quod libuit, audirēt ex nobis, quæ for-
 san ipsis non liberent, si stultis vellemus respondere
 secundum stultitiam eorum. Crepant hæreticos, Apo-
 postatas, Apostatarum patronos, sacrilegos contu-
 bernaes. Sed nō est religionis, non est verecundiæ,
 non est pudoris nostri, scommata & maledicta rege-
 rere. Veruntamen ad postremum conuicium, ignos-
 cent Iesuite, si percontādo magis quàm exprobrā-
 do responderimus. Pium coniugium eorum qui nu-
 bere maluerunt quàm vri, & votū hominibus præ-
 stitum transgredi, potius quàm id, quod Deo in Ba-
 ptismo nuncupauerant, violare, hoc inquam coniu-
 gium vocant sacrilegū contuberniū. Interrogare igitur
 placet Iesuitas, vt dicāt nobis, quale id fuerit con-
 tuberniū, ex quo nati plusq̃ sexies mille infantes in
 stagnū proiecti sunt, quorū capita ad Gregoriū Pa-
 pam, cum die quadā in viuariū suum propter pisces
 misisset, allata fuisse S. Valtricus Augustanus Epis-
 copus memoriæ prodidit, in ea Epistola, qua coniu-
 gium Sacerdotū strenuē aduersus Nicolauū primū e-
 ius nominis Papā defendit. Dicant, quale sit contu-
 berniū, qd Ioannes Casa Archiepiscopus Beneuēta-
 nus, verbis spurcissimis & scelerata faciūdia cōmen-
 dasse dicit. Deniq̃ (ne in hoc cœno diu hæreamus)
 dicāt quale sit contuberniū, ex quo Romæ in singu-
 los annos vectigalis nomine, ad triginta millia dur-
 catorum sanctissimus Dominus Papa colligit, quod
 publice scribunt ij, quibus Curia Romanæ rationes
 non sunt ignotæ. Sin hæc omnia negauerint, quæ ta-
 men historiarū monumentis prodita legūtur, saltem
 hoc

Alii Iupiter.

hoc dicant, quod negare nullo modo poterunt, quae
 le fuerit contubernium, ex quo Ioannes vel Ioanna,
 ex Moguntinensi meretrice facta Pontifex, impre-
 gnata, postremò dum urbem solenni ritu lustrat, in-
 spectantibus Cardinalibus & Episcopis palam in
 publico peperit. Multa huius generis proferre pos-
 semus facinora, ipsi etiã Sodomitis & Gomorrhis-
 tis stupenda & horrenda, quae ab illis pijs, scilicet, &
 sacrosanctis contubernalibus, Monachis, inquam, &
 Monialibus saepè fuerunt designata. Sed magis quid
 nos deceat, quàm quid Iesuitarum petulans maledi-
 centia sit cõmerita, spectabimus. Nunc ad rem ipsam
 accedamus, hoc est, ad interpretationem loci Pauli-
 ni, de viduis, primam fidem irritam facientibus. Hic
 primum, vt ingenuè agamus, omnium patrum, quos
 allegant, expositiones à nostra diuersas esse fatemur:
 & vt videant liberalitatem nostram, donamus eis &
 hos, quos citant, & alios plures. Hi enim plerunq;
 solent per primam fidem intelligere promissionem
 seu votum continendi & abstinendi à cõiugio. Vnde
 de autem id probant: Negamus enim Paulum nomi-
 ne primæ fidei intelligere votum perpetuæ conti-
 nentiae: negamus Apostolicis illis temporibus fuis-
 se tale vouèdi genus, quale est sub regno Pontificio.
 Quomodo enim Paulus, tantus Apostolus, secum
 ipse pugnaret? Scribit autè mox: Volo iuniores nu-
 bere, liberos gignere, dõmum administrare. Et alijs: *1. Cor. 7.*
 fatius est matrimonium contrahere, quàm vri. Et
 rursus: Hoc ad id, quod vobis conducibile est, dico,
 non vt LAQUEVM vobis injiciam. Quid est: Non
 vt laqueum vobis injiciam aliud, quàm: Non vt vos
 Y iij ta

ta faciendā exigam: Sunt enim talia vota, quæ Hypocritæ excogitarunt, inextricabiles laquei, quibus conscientiæ hominum ita irretiuntur, vt nisi verbo Domini soluantur, non inueniant, quò eueant. Non est igitur sentiendum, quòd Paulus nomīne primæ fidei intelligat votum perpetui cœlibatus, quòd magis, si de eo loquutus esset, secundam quàm primam fidem dixisset: sed intelligit pactum, quòd in Baptismo iniri solet. Cum enim in Baptismo Deus Pater, Filius, & Spiritus sanctus recipit nos in gratiam, & adoptat nos in filios ac hæredes suos, recipimus nos vicissim gratos fore, & ducturos piam & honestam vitam, vt nomen Dei per nos glorifice-

^{1. Pet. 3.} tur. Hoc est pactum, hæc est stipulatio, vt Petrus ait, qua Deus & homo inter se conueniunt. Et hanc stipulationem vocat Paulus primam fidem: Cum autem primum non solet dici, nisi respectu secundi, & Paulus non faciat expressam mentionem secundæ fidei, dubium non est, quin ad secundam quoque respiciat: quæ solet præstari, cum quis ad publica officia aut alienam seruitutem vocatur, videlicet, vt ministerio & officio suo diligenter, piè & fideliter fungatur. Quare sententia Pauli hæc est, quòd iuniores viduæ non sint eligendæ in ministerium Ecclesiasticum, quia saginata Ecclesiasticis facultatibus solent lasciuire, impudicam vitam ducere, & scortari, adeoq; eam fidem, quam primam Christo Domino nostro in Baptismo dederunt, violare. De qua fide etiam paulo antè loquutus est, si qua suis & maxime familiaribus non prouidet, fidem abnegauit, & est infideli deterior. Quòd si autem non seruant primam fidem

fidem, quam Christo de honestate vitæ suæ dederūt, quomodo seruarent secundam? quam promiserunt hominibus, & qua receperunt, se officium suū summa diligentia & studio administraturas? Si violant fidem filio Dei datam, quomodo non violarent fidē filijs hominum promissam? Hæc est vera sententia Pauli, quam circumstantiæ eius tam loci quàm temporis ostendunt. Non igitur primam fidem irritam, sed potius ratam faciunt hi, qui malunt, abiectis vanis suis votis, honestam vxorem ducere, aut honesto marito nubere, quàm aut inhonestas voluptates sequi, aut foedis ac impuris cogitationibus indulgere.

Cyprianus lib. 1. Epistola 11. ad Pomponium.

Quòd si se ex fide Christo dicauerunt, pudicè & castè sine vlla fabula perseuerent: ita fortes & stabiles premium immortalitatis expectent. Si autē perseuerare nolunt, vel non possunt, melius est vt nubant, quàm in ignem delicijs suis cadant: certè nullum fratribus aut sororibus scandalum faciant, &c. Occasio autem scribendæ huius Epistolæ Cypriano fuit, quòd virgines quædam Deo dicatæ, dormierāt in eodem lecto cum viris, è quibus vnus fuerat Diaconus. Vnde, quid iam tum istis cum natura pugnantibus votis effectum fuerit, perspicitur.

Chrysostomus in hunc locum.

Volo igit, quia & ipse volūt, volo & ego adolescētulas nubere, filios gignere, matresfamilias fieri, domi residere. Lōgè. n. præstat hæc facere quàm illa (scilicet scortari, ociari, discurrere.) Oportebat quidē sollicitè
curare

curare quæ Dei sunt, fidemque seruire: quoniam verò illa non fiunt, melius est ista fieri, quam illa. Neque enim Deus irritatur, neque mala ista discuntur: quippe viduitas illa nihil parit boni: ex nuptiis verò plurima bona prodeunt: & illud ante omnia, quod negligentia illarum & animo resupino consulitur, de viris se subditos norunt.

Theophylactus Abbreviator Chrysostomi in hunc locum.

Volo iuniores nubere, id est, etsi maluissem viduas minimè descivisse à pactis initis cum Christo, tamen cum nuptias malint, & ipse assentior, dum modo iuniores sunt, quæ nubere volunt. Est enim satis matrem familias fieri, domus & familiae curam suscipere, & aliquid operari, quam per alienas domos vagari, & ad nugas conuerti, & ocium. Cum vero ait, filios procreare, ostendit illis esse nubendum, ut filios pariant.

Augustinus lib. de sancta virginitate. cap. 34.

Nec tamen ait, Nubunt: sed, nubere volunt: multas enim earum reuocat à nubendo, non amor præclarus propositi, sed aperti dedecoris timor (habes Papiæ carum monialiū descriptionē) venines & ipse à superbis, qua formidat magis hominibus displicere quam Deo. Hæ igitur quæ nubere volūt, & ideo nō nubūt, quia impunè non possunt, MELIUS NVBERENT QVAM VRERENTVR, id est, quam occulta flamma concupiscentiæ in ipsa concupiscentia vastarentur.

Idem lib. 2. de Adulterinis coniugijs cap. 12.

Nunc rectissimè dicitur: Qui potest capere, capiat:

piat, qui autem se non continet, nubat. Tunc (tempore scilicet Patriarcharum) etiam continentia propter propagationem filiorum in nuptiarum descende-
bat officio. Nunc autem (tempore scilicet noui Testamenti) vinculum nuptiale incontinentiæ subuenit vitio, vt ab eis qui se non continent, non per turpitudinem stuprorum, sed per honestatem coniugiorum, sit propagatio filiorum. Et paulo post. Si ergo se continet, nec nubat, nec generet. Si autem se non continet, licite nubat, ne turpiter generet (vt Monachi & Moniales) aut turpius concumbendo non generet (vt quidam Cardinales in Italia.)

Non negamus tamen, quin alibi vehementer vigeat obseruatione voti, præsertim in Psal. 75. (si mos do Augustini est) Nec mirum. Detestabatur enim leuitatem earum, quæ statim resiliabant à voto, & volebat eas aut non vouere, aut si vouissent, omnem operam dare, vt in eo quod vouerant, persisterent. Sed tamen perpetuo vera manet illa Regula, quæ etiã iuri Canonico inserta est: *In malis promissis rescindenda sunt. In turpi voto muta decretum. 22. q. 4. In malis.*

Concilium Toletanum 8. vt citatur. 22. q. 4. Si publicis, &c.

Tolerabilius est stultæ promissionis vota reijcere, quam per inutilium promissorum custodiam exhorrendam criminum implere mensuram, &c. Itaque hunc Canonem Concilij Carthaginensis quarti, Canonum 104. & Toletani quarti, Canonum 54. opponimus.

Gelasius Papa etsi Decreto 23. in exigenda obseruatione voti vidualis satis rigidus & austerus est, tamen mox hanc mitigationem subiungit: Nos autem (inquit) talibus nullum laqueum debemus iniicere, sed so-

Z lum

lūm adhortationes præmiij sempiterni, pœnasq̄ proponere diuini iudicij, vt & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro se rationem Deo reddat intentio. Cauendum est quippe, quæ de earum moribus actibusq̄ beatus Paulus Apostolus testat̄, quod plenius exponere præterimus, ne sexus instabilis non tam DETERRERI quàm ADMONERI videatur, &c. En tantus alioquin votorum Encomiastes, nubentes post vota relinqui iubet, iudicio propriæ conscientia: & magis vult eas admoneri quàm deterreri. Sed Iesuitæ has tanquam sacrilegas, sine omni gratia & clementia, in infernum præcipitant. Quæ certè tyrānis in Ecclesia, post exortā, & pleno iubare fulgentē Euāgelij lucē, meritò detestanda est.

Sed vt reuertamur illuc vnde digressi sumus, videlicet ad veram sententiam dicti Paulini, de violatione primæ fidei: etsi Iesuitæ nostrā interpretationē de fide Christo in Baptismo data, quæ prima est, viderantur esse nouā, hæreticā, & omnibus Patribus contrariā, tamen aliquos, tū veteres, tū recentiores scriptores Ecclesiasticos, iam olim eodē modo, quod nos verba Apostoli intellexisse, iam clarissimè testatum faciemus. Semper enim aliqui diuino beneficio in Ecclesia conseruati sunt, qui dono interpretationis scripturarum præditi, acutius viderunt, quàm cæci cæcorum duces Iesuitæ.

Athanasius lib. 6. de Trinitate. Vt vobis (inquit) q̄ primā fidē Baptismi, cœlitus institutā irritā facitis.

Hieronymus in præfatione in Epistolam ad Titum: Licet, inquit, non sint digni fide, qui primam fidem irritā fecerunt, Martionē loquor & Basilidem, &

& omnes hæreticos, qui vetus Ianiant Testamentū.

Vincentius Lyrinensis, in lib. cōtra profanas omniū Hæreseon nouationes. Scitū etenim cunctis est, quā grauiter, quā seuerē, quā vehemēter inuehatur in quosdā beatus Apostolus Paulus, qui miraleuitate nīmium citò translati fuerant ab eo qui eos vocauerat in gratiam Christi, in aliud Euangelion, quod nō est aliud: qui coaceruauerāt sibi Magistros ad sua desideria, à veritate quidē auditū auertentes, conuersi verò ad fabulas, habētes damnationē, quòd primam fidem irritam fecissent, quos deceperant ij, de quibus ad Romanos fratres scribit idem Apostolus: Rogo autem vos fratres, vt obseruetis eos, qui Rom. 16. dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam ipsi didicistis, faciunt, &c. homines corrupti mente, 1. Tim. 3. reprobī circa fidem, &c. Qui bonam conscientiam repellentes circa fidem naufragauerunt.

Et paulò post.

Sed licet aut nos (inquit) aut Angelus de Cœlo euangelizet vobis præterq̄ quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Quid est quod ait: Sed licet nos? Cur nō potius, sed licet ego? Hoc est, etiāsi Petrus, etiāsi Andreas, etiāsi Ioānes, etiāsi postremò omnis Apostolorū chorus euāgelizet vobis præterq̄ quod euāgelizauimus, anathema sit. Tremendā districtio, propter asserendā primæ fidei tenacitatem, nec sibi nec cæteris coapostolis pepercisse. Parū est, etiāsi Angelus, inquit, de cœlo euāgelizet vobis, præterquam quod euangelizauimus, anathema sit. Nō suffecerat ad custodiā traditæ semel fidei humanę conditionis commemorasse naturā, nisi Angelicā quoq̄

Z ij excels

excellentiā compræhendisset. Licet nos, inquit, aut Angelus de Cœlo. Non quia sancti cœlestesq; Angeli peccare iam possint, sed hoc est quod dicit: Si etiã (inquit) fiat, quod nō potest fieri, quisquis ille traditã semel fidẽ mutare tẽtauerit, anathema sit.

Glossa interlinearis, quæ in Ecclesia est receptissima, dicit, primã fidem hoc loco significare, vel votum, vel in voto violato Baptismi fidem.

Nicolaus de Gorra in eundem modũ intelligit dicens: vel primum votum **GENERALE**, fidẽ scilicet Baptismi, qua Christo desponsata erãt. Osee 2. Spõsabo te em̃ in fide, &c. Quæ igitur sic aduersus Christum (iuxta veritatẽ græcam) luxuriatur, infringens voti baptismatis fidẽ, meritò condemnationẽ habet.

Eant nunc Iesuitæ, & mentiantur **OMNES CATHOLICOS PATRES**, qui occasione aliqua verba hæc exposuerunt, per primam fidem intelligere, votum vel promissionem castitatis, aut hos iam recitatos scriptores proclamant hæreticos, apostatas, & apostatarum patronos, quibus flosculis nos à progenie viperarum ornatur.

IESUITÆ.

Volo ergo iuniores nubere.

III. *Non eas, quæ castitatem Deo vouerunt, soluit Apostolus In hunc locum. lege voti (ut rellẽ Ambrosius, Oecumenius, Sedulius, & Anselmus annotarunt) quod quamuis fecisset, Apostolica vel diuina vsus fuisset autoritate, quam hodie multi non requirunt, sed ipsi sibi plusquam Pontifices sunt & Apostoli. Sed precipit,*